

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 357/2024
15.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милунка Арсић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Управа гранчне полиције, СГП ..., чији је заступник Државно правобранилаштво из Београда, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 129/23 од 19.10.2023. године, у седници већа одржаној 15.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 129/23 од 19.10.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Ужицу П1 429/22 од 10.11.2022. године у делу којим је усвојен тужбени захтев за исплату неисплаћене накнаде за пасивно дежурство за одређене месеце у 2018., 2019. и у 2020. години за фебруар, март, мај, а јун у износу од 2.135,08 динара, септембар и октобар, како је то наведено у ставу првом изреке и за камату на наведене износе накнада, као и у погледу одлуке о трошковима поступка.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца у делу који се односи на накнаду за пасивно дежурство у износу од 10.000,00 динара за јун месец 2020. године, са законском затезном каматом на тај износ.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да исплати тужиоцу на име трошкова поступка по ревизији износ од 49.542,65 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа ове пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П1 429/22 од 10.11.2022. године, обавезана је тужена да исплати тужиоцу на име неисплаћене накнаде за пасивно дежурство за месеце фебруар, април, мај и новембар у 2018. години, за фебруар и децембар у 2019. години и за фебруар, март, мај, јун, септембар и октобар у 2020. години, појединачно одређене новчане износе, са законском затезном каматом почев од 26. у месецу за

претходни месец па до исплате и обавезана да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 51.850,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 129/23 од 19.10.2023. године, преиначена је наведена првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев у садржини наведеној као у изреци првостепене пресуде и обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 21.616,24 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23 – други закон), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности у смислу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као полицијски службеник запослен код тужене, од 01.05.2016. године распоређен на радном месту полицајац, у одсеку за ОБДГ, Регионални центар према ..., Управа граничне полиције, а од 01.01.2019. године, као гранични полицајац у Дирекцији полиције, Управа граничне полиције, Служба за границу, Регионални центар граничне полиције према Претходно донетом правноснажном пресудом у овом поступку одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату накнаде за прековремени рад по основу часова у одласку и повратку са граничног прелаза за период од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године и накнаде за ноћни рад за исти период (пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1467/22 од 22.09.2022. године). У спроведеном поступку је утврђено да је тужилац у наведеном периоду у појединим месецима остварио сате приправности приликом боравка на терену, а да тужена није водила евиденцију о оствареним сатима приправности за тужиоца, нити му је исплатила накнаду за пасивну приправност. На основу изведених доказа путем вештачења од стране вештака економско-финансијске струке утврђена је висина потраживања тужиоца према обрачуну да је тужилац у утуженом периоду остварио укупно 2077 сата пасивне приправности приликом боравка на терену на ком је био смештен, узимајући да је смена трајала 12 часова и да је у осталом делу дана тужилац остварио часове приправности у одређеним месецима, за које је накнада обрачуната и исказана је по месецима и укупно износи 65.213,43 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је обавезао тужену да исплати тужиоцу тражене новчане износе на име неисплаћене накнаде за пасивно дежурство за одређене месеце утуженог периода применом члана 164. Закона о раду и члана 154. став 1. и 172. став 1. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, уз закључак да приправност представља ванредно ангажовање полицијског службеника и

да за овакву врсту ванредног ангажовања запослених у полицији потребан је посебан распоред приправности за рад који сачињава непосредни руководиоца одређивањем полицијских службеника, који су распоређени на тим радним местима или писани налог, као доказ приправности, а да у одсуству доказа да је тужилац по посебном распореду рада или писаном налогу претпостављеног у утуженом периоду био ванредно ангажован, односно да се налазио у стању приправности, тужиоцу не припада право на исплату додатка на плату по основу приправности.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да је побијана другостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права.

Према одредби члана 154. Закона о полицији („Сл.гласник РС“, број 6/16) који је ступио на снагу 05.02.2016. године, полицијски службеник је дужан да у обављању полицијских послова ради по посебном распореду рада (дневном или недељном) који одређује непосредни руководиоца (став 1.). Непосредни руководиоца је дужан да обавести полицијског службеника о распореду и промени распореда радног времена најмање 24 сата пре промене распореда радног времена (ставу 2.). Посебан распоред рада у смислу става 1. овог члана подразумева између осталог и приправност за рад (ставу 3.). У члану 156. истог закона, дефинисана је приправност за рад која подразумева стање спремности полицијског службеника одзива на позив непосредног руководиоца или лица овлашћеног за позив за долазак на рад (став 2.). Приправност, односно околности које указују да полицијски службеник распоређен на одређено радно место мора бити доступан и приправан да, по позиву непосредног руководиоца или лица овлашћеног за позив, обави посао или задатак који је планиран и за који се очекивала потреба евентуалног ангажовања полицијских службеника са одговарајућег радног места, прописује министар (став 3.). Чланом 187. став 1. тачке 4. наведеног закона, полицијском службенику се признаје право на увећану плату поред осталог, на име приправности - за сваки сат приправности, у висини од 10% вредности радног сата основне плате.

Законом о изменама и допунама Закона о полицији („Сл.гласник РС“, број 24/18 од 26.03.2018. године) измењен је члан 156. основног закона који дефинише приправност у ставовима 2. и 3. истог члана, тако да приправност подразумева обавезу полицијског службеника да се, ван радног времена, у складу са посебним распоредом рада или налогом за приправност, налази у стању потребног степена спремности који омогућава да се на позив овлашћеног руководиоца одазове позиву на рад у одређеном временском периоду и на одређеном месту (став 2.). Начин одређивања приправности, садржину и изглед налога за приправност прописује министар (став 3.). Новелираном одредбом члана 187. Закона о полицији („Сл.гласник РС“, број 87/18 од 13.11.2018. године) прописано је да полицијски службеник остварује право на право на увећану плату поред осталог, на име приправности - за сваки сат приправности, у складу са посебним распоредом рада или по налогу у висини од 10% вредности радног сата основне плате.

Посебан колективни уговор за полицијске службенике („Службени гласник РС“, бр. 22/15, 70/15, 17/18 и 7/19) који је био на снази од 07.03.2015. године до 07.09.2019. године, у члану 7. прописује да је полицијски службеник у обавези сталне приправности када околности посла и задатка то захтевају. Приправност подразумева обавезу полицијског службеника да се по писаном налогу руководиоца налази и у

стању сталног потребног степена спремности које омогућава да се полицијски службеник одазове на позив послодавца и стави на располагање на место рада, на другом месту које одреди послодавац или преузме интервенцију, радњу, контакт или сличну активност по налогу послодавца. Време ефективног рада по позиву рачуна се као прековремени рад.

На основу овлашћења из члана 156. став 3. Закона о полицији („Службени гласник РС”, број 6/16), донет је Правилник о приправности за рад („Службени гласник РС”, број 16/2017) којим су ближе уређене околности које указују да полицијски службеник распоређен на одређено радно место мора бити доступан и приправан да, по позиву непосредног руководиоца или лица овлашћеног за позив, обави посао или задатак који је планиран и за који се очекивала потреба евентуалног ангажовања полицијског службеника са одговарајућег радног места. Према члану 2. став 2. Правилника ако посебним распоредом рада у сменама или на други начин није могуће организовати рад у организационој јединици Министарства унутрашњих послова, на предлог непосредног руководиоца, руководилац организационе јединице у седишту Министарства, односно начелник полицијске управе опредељује радна места на којима се по посебном распореду рада може одредити приправност за рад као и трајање приправности на њима у току једног дана. Посебан распоред приправности за рад сачињава непосредни руководилац одређивањем полицијских службеника, који су распоређени на тим радним местима. Посебни распоред приправности за рад садржи: називе радних места за које се одређује приправност за рад, полицијске службенике који су одређени за приправност на конкретним радним местима и време трајања приправности на тим радним местима (дневна, недељна, месечна или годишња приправност, с тим што приправност радним данима може да траје најдуже 16 сати, а суботом, недељом и празницима 24 сата и што приправности за рад, у току месеца, ван радног времена, не може трајати више од 15 дана, односно 16 дана, ако текући месец има 31 дан, осим уз писмену сагласност полицијског службеника када приправност може бити одређена и у дужем трајању).

Према члану 2. став 3. истог правилника, изузетно када је потребно обавити посао или задатак за који се није могла очекивати и планирати потреба ангажовања једног или више полицијских службеника на одређеном радном месту, непосредни руководилац налогом, може полицијском службенику одредити приправност у трајању до почетка његове прве редовне радне смене, или до престанка разлога због којих је одређена приправност за рад. Налог за приправност за рад, ако то налажу разлози хитног поступања ради обезбеђивања обављања послова радног места, може се издати и усмено о чему се у најкраћем року, а најкасније у року од 24 сата издаје и писани налог, а садржи: назив организационе јединице, број и датум, правни основ, име, презиме и радно место полицијског службеника, трајање приправности (дан и час почетка и краја приправности), укупан број сати остварених у приправности, потпис полицијског службеника, разлог одређивања приправности за рад, потпис непосредног руководиоца и оверу руководиоца организационе јединице.

Из наведеног следи да приправност представља ванредно ангажовање полицијских службеника ван радног времена у случајевима када околности посла и задатка то захтевају. Приправност подразумева обавезу полицијског службеника да се стави у стање сталног потребног степена спремности да се одазове на позив послодавца и стави на располагање на месту рада, на другом месту које одреди послодавац или предузме интервенцију, радњу, контакт или сличну активност, према условима и околностима предвиђеним важећим законским одредбама.

Доношењем Правилника о приправности за рад („Службени гласник РС“, бр.16/2017 од 02.03.2017. године) на основу члана 156. став 3. Закона о полицији („Службени гласник РС“, број 6/16), отклоњена је правна празнина у погледу постојања форме налога установљена још Посебним колективним уговором за полицијске службенике (члан 7. став 2) и установљена је обавеза приправности за рад према посебном распореду рада одређивањем полицијских службеника који су распоређени на тим радним местима или писаном налогу руководиоца, који се могао издати изузетно и усмено, али о чему се у најкраћем року а најкасније у року од 24 сата издаје и писани налог, како је то предвиђено чланом 2. овог Правилника. Та иста обавеза постојања посебног распореда рада донетог од стране непосредно претпостављеног или писаног налога уведена је и изменама и допунама Закона о полицији („Сл. гласник РС“, бр.24/18 и 87/2018), а право на увећање плате по основу приправности припада полицијском службенику и на основу новелираних члана 156. став 2. и 3. и члана 187. Закона о полицији, а у вези одредби цитираног Правилника о приправности за рад.

У конкретно утврђеној чињеничној ситуацији да су сати приправности остварени током тужиочевог боравка на терену, право на исплату увећане плате за остварене сате приправности приликом боравка на терену, није условљено постојањем посебног распореда приправности или писаног налога, како је то погрешно закључио другостепени суд код оцене о неоснованости тужбеног захтева.

Из изнетих разлога, према оцени Врховног суда правилан је закључак првостепеног суда да тужилац у смислу наведених законских одредби има право на исплату неисплаћене накнаде за пасивно дежурство за утужени период, чија висина је утврђена на основу налаза вештака економско-финансијске струке, због чега је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначена другостепена пресуда и одлучено као у ставу првом изреке.

Међутим, како из табеле (прилог број 3.) уз налаз и мишљење вештака произилази да разлика за исплату за јун 2020. године износи 2.135,08 динара, то је неоснован тужбени захтев тужиоца за исплату накнаде за јун 2020. године, у износу већем за 10.000,00 динара, са траженом каматом, због чега је у том делу одбијена као неоснована ревизија тужиоца применом члана 414. став 1. ЗПП и одлучено као у ставу другом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, због чега је тужиоцу на основу члана 153., 154. и 163. ЗПП припадају трошкови поступка по ревизији и то на име састава ревизије у износу од 27.000,00 динара и таксе на ревизију у износу од 9.017,06 динара и таксе на пресуду по ревизији у износу од 3.525,59 динара, све у укупном износу од 49.542,65 динара, применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Тарифног броја 1. став 1. тачка 2. Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**